

Zadanie 1 (4 pkt.)

a). Przedstaw i scharakteryzuj kolejne etapy procesów urbanizacyjnych zachodzących w krajach rozwiniętych gospodarczo.

(Uwaga: w opisie możesz posłużyć się terminami: *suburbanizacja*, *reurbanizacja*, *urbanizacja* i *dezurbanizacja* – wyjaśniając je i układając w logiczny ciąg czasowy).

Najpierw mamy do czynienia z etapem,
który polega na

Kolejnym etapem jest:

Polega on na

Następnie zachodzi:

Polega on na

b). Dalszy rozwój urbanizacji w Polsce stwarza zarówno szanse jak i zagrożenia społeczno – ekonomiczne. Jakie zagrożenie oraz jaką szansę dostrzegasz ze swojego punktu widzenia w związku z dalszym rozwojem urbanizacji w Polsce? Podaj po jednym przykładzie.

Zagrożenie

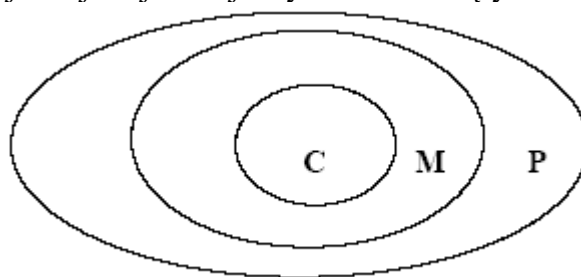
Szansa

Zadanie 2. (2 pkt)

Opisz aktualne tempo rozwoju procesów urbanizacyjnych w państwach wysoko rozwiniętych. Podaj przyczyny tego stanu.

Zadanie 3. (2 pkt)

Schemat przedstawia strukturę aglomeracji miejskiej w kraju wysoko rozwiniętym.

C – centrum miasta

M – strefa mieszkaniowa – wielorodzinna

P – strefa podmiejska – zabudowa jednorodzinna

Przeprowadź analizę migracji ludności w obrębie aglomeracji. Wpisz w wykropkowane miejsca literę, oznaczającą strefę, w której obserwuje się:

a) odpływ ludności zamożniejszej i napływ na jej miejsce ludności biednej:

b) napływ ludności zamożnej:

Zadanie 4. (2 pkt)

Spośród poniżej wymienionych miast wybierz i wpisz do tabeli te, które powstały na wybrzeżach kontynentów. Obok każdego z tych miast wpisz państwo, w którym to miasto się znajduje.

Bagdad, Bombaj, Delhi, Meksyk, Rio de Janeiro

Miasto	Państwo
1.	
2.	

ZADANIA ZE WSKAŹNIKA URBANIZACJI

Zadanie 5. (4 pkt)

W Azji Południowo-Wschodniej, Południowej także w Afryce oraz Ameryce Południowej obserwuje się od połowy XX wieku gwałtowny przyrost liczby ludności w miastach. Zjawisko to jest określane mianem eksplozji miast. Sformułuj trzy problemy związane z tym zjawiskiem oraz oceń i uzasadnij możliwości ich rozwiązania.

Problemy

.....

.....

.....

Ocena i uzasadnienie

.....

.....

Zadanie 6. (1 pkt)

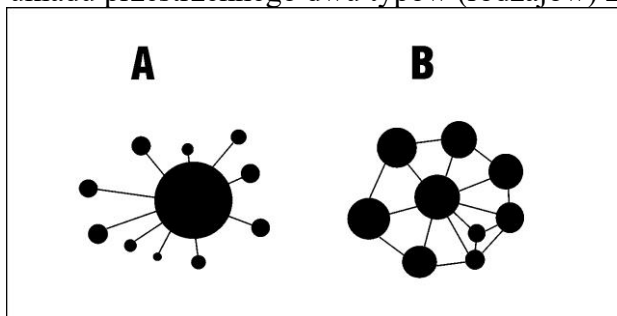
Podkreśl zestaw z państwami słabo zurbanizowanymi:

- a. Belgia, Wielka Brytania, Holandia
- b. Egipt, Turcja, Polska
- c. Burundi, Rwanda, Oman
- d. Izrael, Laos, Singapur

ZADANIA Z TYPÓW ZESPOŁÓW MIEJSKICH

Zadanie 7(3 pkt.)

Rycina przedstawia schemat układu przestrzennego dwu typów (rodzajów) zespołów miejskich (A i B).

a). Podaj nazwy przedstawionych typów zespołów miejskich:

A

B

b) Dla każdego z typów (A i B), podaj po 2 przykłady zespołów miejskich – jeden z obszaru Polski, drugi - z pozostałych obszarów Europy.

Przykład zespołu miast typu A:

z Polski,

z Europy

Przykład zespołu miast typu B:

z Polski,

z Europy

Zadanie 8. (4 pkt)

Mapka przedstawia Megalopolis na wschodnim wybrzeżu Stanów Zjednoczonych.

Źródło: W. Skrzypczak, *Geografia ekonomiczna*, 2002

a) Wykorzystując mapę i własną wiedzę, przedstaw, w jaki sposób powstaje tego typu układ osadniczy.

.....

.....

.....

b) Podaj dwa przykłady tego typu układów osadniczych z innych regionów świata i wymień po dwa miasta wchodzące w skład każdego z nich.

1.....

.....

2.....

.....

Zadanie 9 (2pkt)

Rozpoznaj na podstawie opisu typ zespołu miejskiego:

- Nazwa tego zespołu powstała jako akronim od BOSon + New York + Washington BOSNYWASH. Obszar ten zajmuje powierzchnię ok. 100 tys. km², na której zamieszkuje ponad 41 mln ludności. Najważniejsze miasta tego zespołu to Boston, Nowy Jork, Filadelfia, Baltimore i Waszyngton
- Jest to zespół miejski, który liczy 16,6 mln ludności, położony w środkowej części kraju, na Wyżynie Meksykańskiej, zajmuje tereny wysokogórskiej kotliny zwanej Doliną Meksyku
- popularna nazwa zespołu to Trójmiasto, składającego się z Gdańska, Sopotu i Gdyni. Łącznie zamieszkuje go około 770 tys. mieszkańców (2001). Posiada własną komunikację - Szybka Kolej Miejską, ponadto linie tramwajowe, trolejbusowe, autobusowe

Zadanie 10. (2 pkt)

Na dowolnym przykładzie, wyjaśnij co to są miasta satelitarne.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 11. (2 pkt)

Poniższy tekst opisuje różne typy zespołów miejskich.

1. Wielki układ osadniczy. Ten typ zespołu miejskiego powstaje w wyniku łączenia się peryferyjnych stref zabudowy jednorodzinnej i związanych z nią usług koncentrujących się wokół poszczególnych metropolii i dużych miast.
2. Zespół jednostek osadniczych, powiązanych funkcjonalnie, posiadający jeden obszar centralny, o dominującej koncentracji ludności i funkcji społeczno-gospodarczych oraz niejednokrotnie kilka pierścieni zewnętrznych podporządkowanych centrum.

Na podstawie opisu rozpoznaj typy opisanych zespołów miejskich.

1.
2.

Zadanie 12. (2 pkt)

Wypełnij tabelę, przyporządkowując typom zespołów miejskich opisy (A–C) ich cech oraz przykłady miast tworzących te zespoły (1-3).

Opis zespołu miejskiego:

- A.** Typ zespołu miejskiego powstający w wyniku rozwoju dużych miast oraz łączenia się rozwijających się wokół nich podmiejskich stref zabudowy jednorodzinnej w jeden zwarty region miejski.
- B.** W strukturze tego zespołu miejskiego wiodącą rolę odgrywa największe miasto. W zasięgu jego oddziaływania znajduje się wiele mniejszych miast i wsi, powiązanych funkcjonalnie i komunikacyjnie.
- C.** Zespół miejski tworzą równorzędne pod względem liczby mieszkańców miasta, często o uzupełniających się wzajemnie funkcjach, powiązane komunikacyjnie. Głównym czynnikiem rozwoju miast jest przemysł rozwinięty zwykle na bazie eksploatowanych surowców mineralnych.

Przykłady zespołów miejskich:

1. Duisburg, Bochum, Dortmund, Essen
2. Warszawa, Pruszków, Otwock
3. Tokio, Jokohama, Kawasaki

Typ zespołu miejskiego	Opis zespołu miejskiego (A,B,C)	Przykład zespołu miejskiego (1,2,3)
Konurbacja		
Aglomeracja		
Megalopolis		

Zadanie 13. (1 pkt)

Przyporządkuj podane w tabeli miasta do typu zespołu miejskiego, wybranego z następujących: *aglomeracja monocentryczna, aglomeracja policentryczna, megalopolis.*

Miasta	Typ zespołu miejskiego
a) Łódź, Pabianice, Zgierz	
b) Boston, Waszyngton, Nowy Jork, Baltimore	

Zadanie 14. (1 pkt)

Podkreśl wspólną cechę miast: Bombaj, Sao Paulo, Kalkuta, Seul, Meksyk.

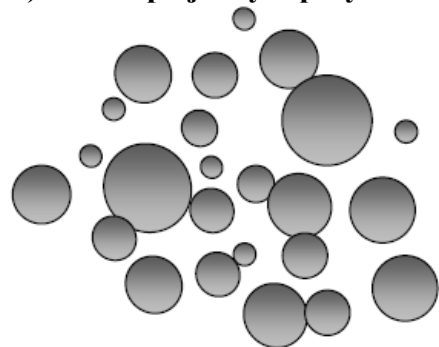
- A. liczba mieszkańców 3 – 5 mln
- B. lokalizacja nad wybrzeżem morskim
- C. gwałtowny rozwój ludnościowy miast
- D. położenie na tym samym kontynencie

Zadanie 15(1 pkt)

Poniżej pokazano rysunki przedstawiające typy zespołów miejskich.

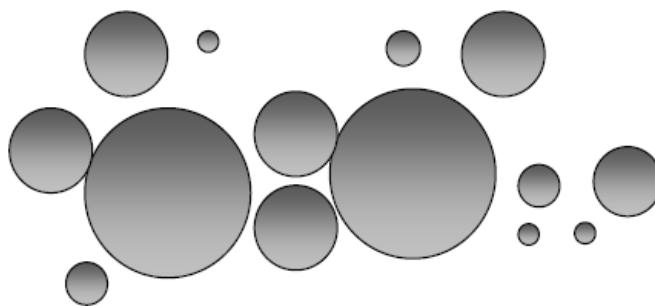
a) Podpisz rysunki odpowiednimi terminami: aglomeracja monocentryczna, aglomeracja policentryczna, megalopolis.

b) Wskaż po jednym przykładzie takiego układu miast na świecie.

1.

Przykład:.....

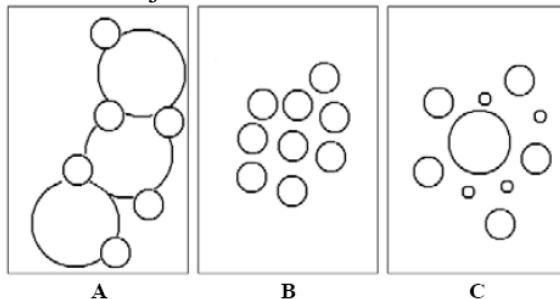

2.

Przykład:.....

Zadanie 32. (2 pkt)

Na rysunkach A, B, C przedstawiono modele układów osadniczych, w których wielkość kół umownie oznacza wielkość ośrodków miejskich.

A

B

C

Podaj nazwy przedstawionych typów układów osadniczych. Przyporządkuj każdemu z nich dwa odpowiednie przykłady miast wybrane z podanych.

Łódź, Nowy Orlean, Chorzów, Olsztyn, Boston, Kołobrzeg, Sosnowiec,
Pabianice, Nowy Jork

Model układu osadniczego	Nazwa układu osadniczego	Przykłady miast
A		1. 2.
B		1. 2.
C		1. 2.

ZADANIA Z FIZJONOMII MIAST

Zadanie 16. (3 pkt)

Dobierz region świata do opisu charakteryzującego typowe dla niego miasta.

Europa, Ameryka Północna, Azja Wschodnia, Afryka.

a) Miasta mają prostokątny układ ulic, które często nie mają nazw tylko kolejne numery. Centrum stanowi city z nagromadzeniem kilkusetmetrowych drapaczy chmur, na obrzeżach dominuje budownictwo parterowe o funkcjach mieszkaniowych.

b) W fizjonomii miast widać zachowany średniowieczny układ urbanistyczny a na peryferiach dzielnice przemysłowe i mieszkaniowe.

c) W miastach tradycja miesza się z nowoczesnością. Obok świątyń buddyjskich znajdują się wielokondygnacyjne bloki wznoszone z zastosowaniem zabezpieczeń przeciw trzęsieniom ziemi.

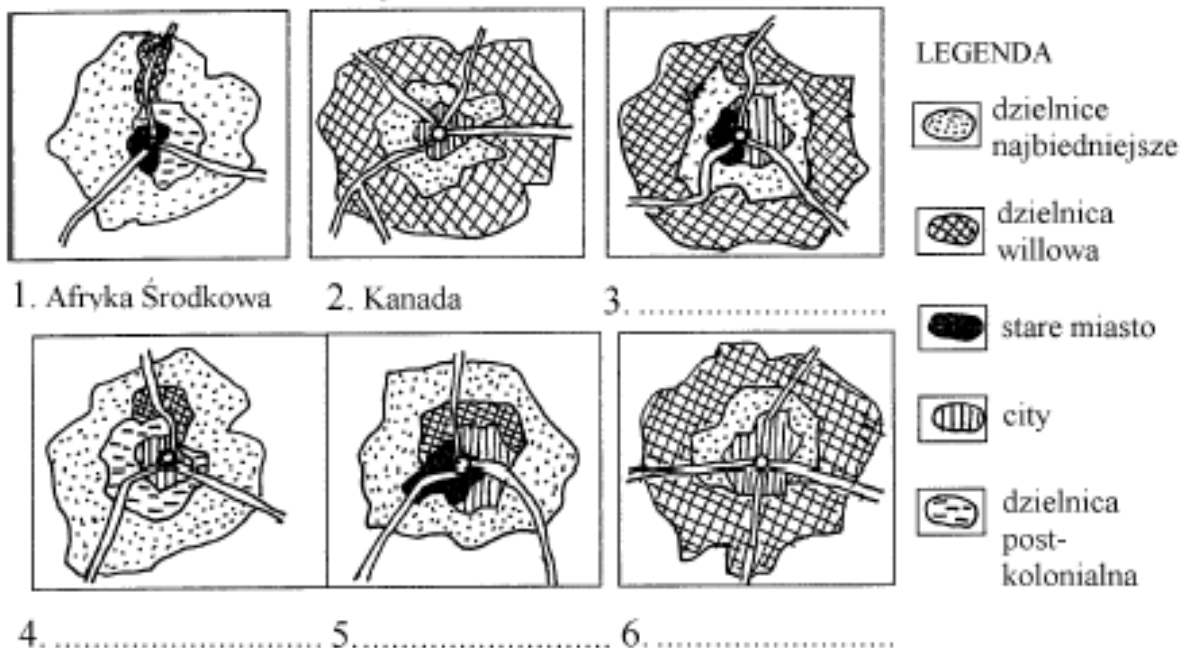
Zadania 17,18,19 wykonaj w oparciu o załączony materiał źródłowy dotyczący struktur przestrzennych wielkich miast

Zadanie 17. (2 pkt)

Wpisz pod odpowiednimi rysunkami struktur wielkich miast, odpowiadające im wymienione poniżej regiony świata.

Świat muzułmański Europa Zachodnia Australia Ameryka Łacińska

SCHEMATY STRUKTUR WIELKICH MIAST WYBRANYCH REGIONÓW ŚWIATA - UKŁADY DZIELNIC

Zadanie 18. (2 pkt)

Wykaż, na przykładzie Kanady oraz Afryki Środkowej, wpływ współczesnych ruchów migracyjnych na struktury przestrzenne wielkich miast.

Kanada:

.....

.....

.....

Afryka Środkowa:

.....

.....

.....

Zadanie 19. (6 pkt)

Określ po jednym argumencie popierającym i negującym zaproponowane działania, mające na celu rozwiązanie problemów wielkich miast w państwach wysoko rozwiniętych gospodarczo. Uwzględnij argumenty społeczne, ekologiczne lub gospodarcze.

Problem		Propozycja rozwiązania problemu	Ocena rozwiązania
A.	Ogromna ilość śmieci	Budowa spalarni śmieci	Argument za: Argument przeciw:
B.	Wysokie ceny ziemi w centrum miasta (kupno i podatki)	Budowa bardzo wysokich budynków	Argument za: Argument przeciw:
C.	Trudności komunikacyjne w centrum miasta	Poszerzanie dróg (przebudowa w drogi wielopasmowe)	Argument za: Argument przeciw:

STRUKTURA FUNKCJONALNA MIAST

Zadanie 20. (3 pkt)

Niżej podano zestawy miast, które spełniają taką samą funkcję. W „okienkach” wpisz numer funkcji łączącej wymienione miasta:

1. kulturowa; 2. uniwersytecka; 3. kultu religijnego; 4. turystyczna; 5. przemysłowa (przemysł środków transportu); 6. komunikacyjna; 7. polityczna (siedziby urzędów międzynarodowych)

☐ Mekka, Jerozolima	☐ Turyn, Detroit	☐ Marsylia, Rotterdam
☐ Cannes, Opole	☐ Oxford, Cambridge	☐ Bruksela, Waszyngton
☐ Wenecja, Florencja		

Zadanie 21 (1 pkt)

Wykaż związek między rozwojem przemysłu i procesem urbanizacji przy pomocy dwóch przykładów.

1.
2.

Zadanie 22. (3 pkt)

Skreśl błędne określenia tak, aby zdania opisujące procesy urbanizacyjne w Polsce były prawdziwe.

W 2001 roku były w Polsce 884 miasta, w tym **jedno/dwa** liczące powyżej miliona mieszkańców.

Liczba mieszkańców w największych miastach Polski w ostatnich latach **wzrasta/maleje**, na co wpływa

głównie **dodatni/ujemny** przyrost naturalny. Największe skupisko miast występuje na **Górnym/Dolnym** Śląsku, tworząc aglomerację **monocentryczną/policentryczną**.

Zadanie 23. (2 pkt)

Wstaw w „okienku” literę **P**, jeśli zdanie jest prawdziwe lub literę **B**, jeśli zdanie jest błędne.

1. Trzy województwa – śląskie, mazowieckie i wielkopolskie – cechuje wysoki odsetek mieszkańców miast. ☐
2. Najmniejszą gęstość sieci osadniczej w Polsce ma województwo śląskie. ☐
3. Bezpośrednią przyczyną zwolnionego tempa rozwoju ludności miejskiej w Polsce jest spadek przyrostu naturalnego. ☐
4. Im bardziej na północ i wschód Polski, tym sieć osadnicza miast jest rzadsza. ☐
5. Gęstość sieci polskich miast charakteryzuje się małym przestrzennym zróżnicowaniem. ☐
6. Mieszkańcy miast w 2000 r. stanowili 61,8% ogólnej liczby ludności Polski. ☐

Zadanie 24. (2 pkt)

Podaj przyczyny, z powodu których w Polsce zmniejsza się w ostatnich latach liczba ludności w miastach powyżej 200 tys.

.....

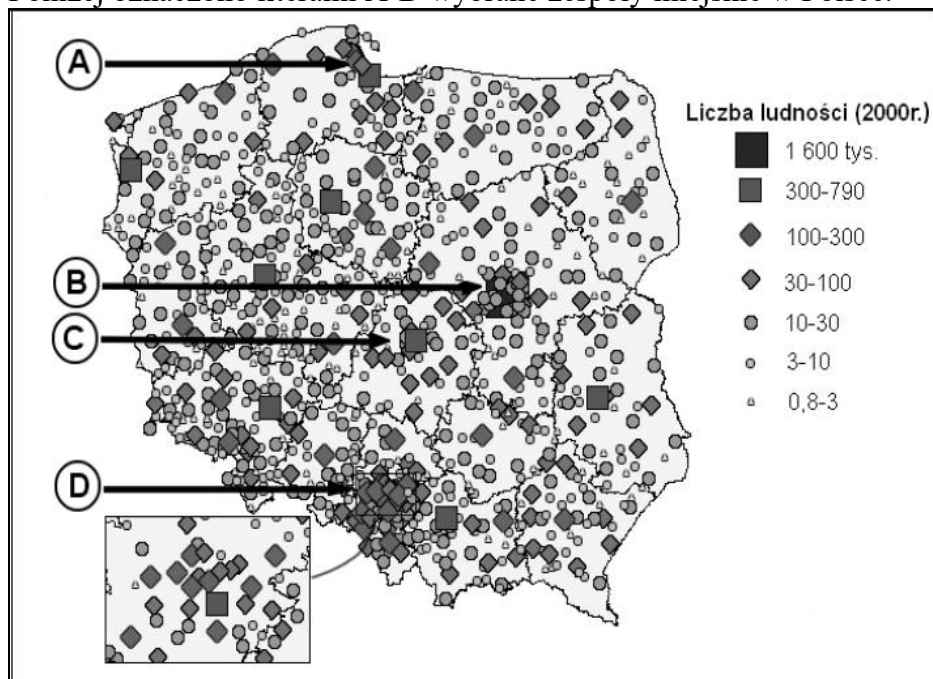
.....

.....

.....

Zadanie 25. (1 pkt)

Poniżej oznaczono literami A-D wybrane zespoły miejskie w Polsce.

Podaj litery, którymi oznaczono dwie aglomeracje monocentryczne.

Litery:

Zadanie 26. (1 pkt)

Tabela przedstawia liczbę ludności w największych miastach Polski w 2000 r. oraz w 2004 r.

Ludność w tys. w miastach o wielkości 200 000 i więcej mieszkańców w latach	
2000 r.	2004 r.
8 303,5	8 213,8

Zaznacz dwie główne przyczyny zmian liczby ludności Polski w grupie miast liczących 200 000 i więcej mieszkańców.

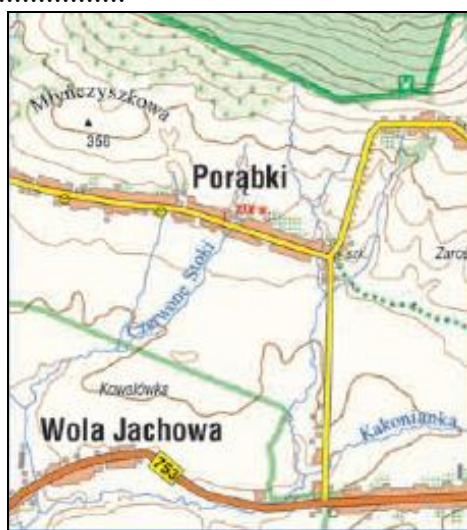
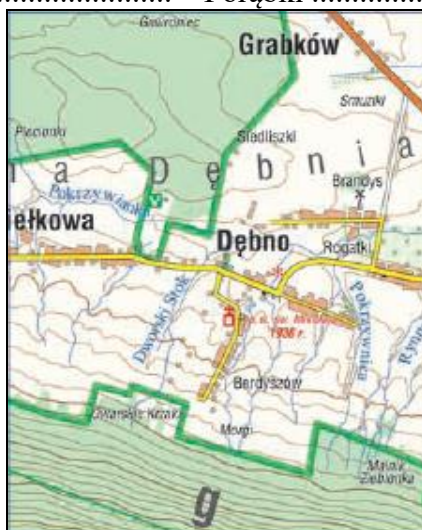
- A. Nadumieralność mężczyzn w wieku produkcyjnym.
- B. Niski lub ujemny przyrost naturalny ludności dużych miast.
- C. Wzrost liczby rozwodów w dużych miastach.
- D. Dodatnie saldo migracji ludności w dużych miastach.
- E. Odpyływ zamożniejszej ludności wielkich aglomeracji do stref peryferyjnych miast.

Zadanie 27 (1 pkt)

Określ kształt wsi Dębno (pole C2) i wsi Porąbki (pole A3), wybierając spośród podanych poniżej.

owalnica, ulicówka, rzędówka, wielodrożnica

Dębno Porąbki

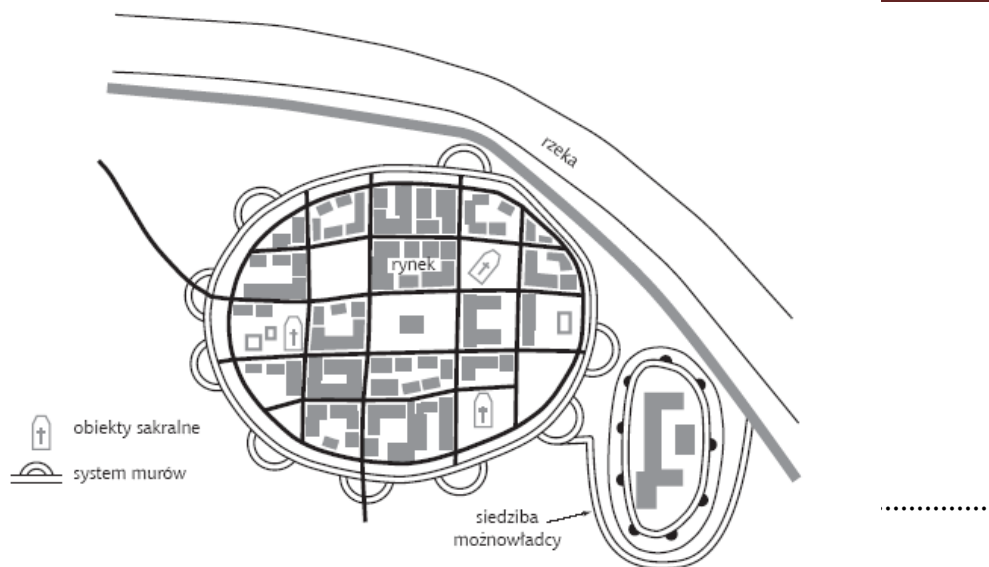
Zadanie 28 (3 pkt).

Uzupełnij tabelę.

Funkcja miasta	Wpływ funkcji na fizjonomię miasta	Przykłady miast pełniących dane funkcje
Administracyjna		
	Zagospodarowywanie wybrzeży poprzez rozbudowę portów i koncentrowanie się wokół nich zakładów przemysłowych	
		Oksford, Cambridge

Zadanie 29 (2 pkt)

Na podstawie schematycznego planu rozpoznaj typ fizjonomiczny miasta. Wymień dwie funkcje pełnione przez to miasto na początku jego istnienia.

1.

2.

3.

Zadanie 30 (2 pkt)

Przedstaw za pomocą schematycznego rysunku układ miast tworzących aglomerację policentryczną. Podaj przykład występowania tego typu struktury osadniczej (poza Polską).

Przykład aglomeracji policentrycznej:

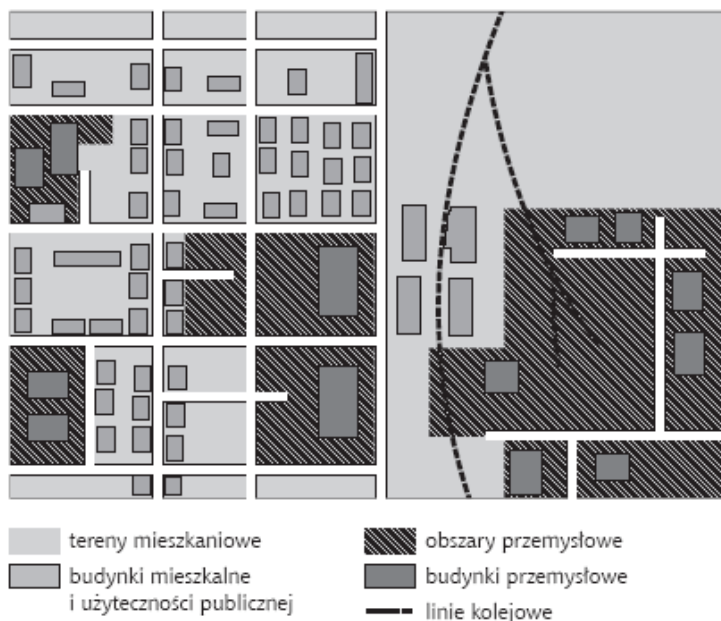
Zadanie 31 (3pkt)

Uzupełnij tabelę.

Funkcja miasta	Wpływ funkcji na fizjonomię miasta	Przykłady miast pełniących dane funkcje
Przemysłowa		
	Powstawanie urzędów, przedstawicielstw firm, liczne powiązania komunikacyjne z regionem	
		Fatima, Lourdes

Zadanie 32 (2 pkt)

Na podstawie schematycznego planu rozpoznaj typ fizjonomiczny miasta. Wymień dwie funkcje pełnione przez to miasto na początku jego istnienia.

Typ fizjonomiczny miasta:

Funkcje miasta:

- 1.....
- 2.....
3.

Zadanie 33 (2 pkt)

Przedstaw za pomocą schematycznego rysunku układ miast tworzących aglomerację monocentryczną. Podaj przykład występowania tego typu struktury osadniczej (poza Polską).

Przykład aglomeracji monocentrycznej:

Zadania 34- 39 wykonaj na podstawie mapy świata

Zadanie 34

Napisz, którymi numerami oznaczono na mapie największe aglomeracje miejskie świata:

a) Bogota	b) Buenos Aires	c) Kalkuta	d) Karaczi	e) Lagos	f)
Lima	g) Meksyk	h) Moskwa	i) Paryż	j) Pekin	k) Rio de Janeiro
l)Seul	m) Stambuł	n) Teheran	o) Bagdad	p) Aleksandria	r) Jakarta s) Manila

Zadanie 35

Napisz, którymi numerami oznaczono na mapie największe konurbacje miejskie świata:

- a) Zagłębia Ruhry
- b) Liverpool-Birmingham-Manchester.....
- c) Zagłębia Donieckiego

Zadanie 36

Napisz, którymi literami oznaczono na mapie następujące zespoły miejskie typu megalopolis:

- Los Angeles-San Francisco
- Chicago-Detroit
- Boston-Waszyngton
- Tokio-Osaka

Zadanie 37

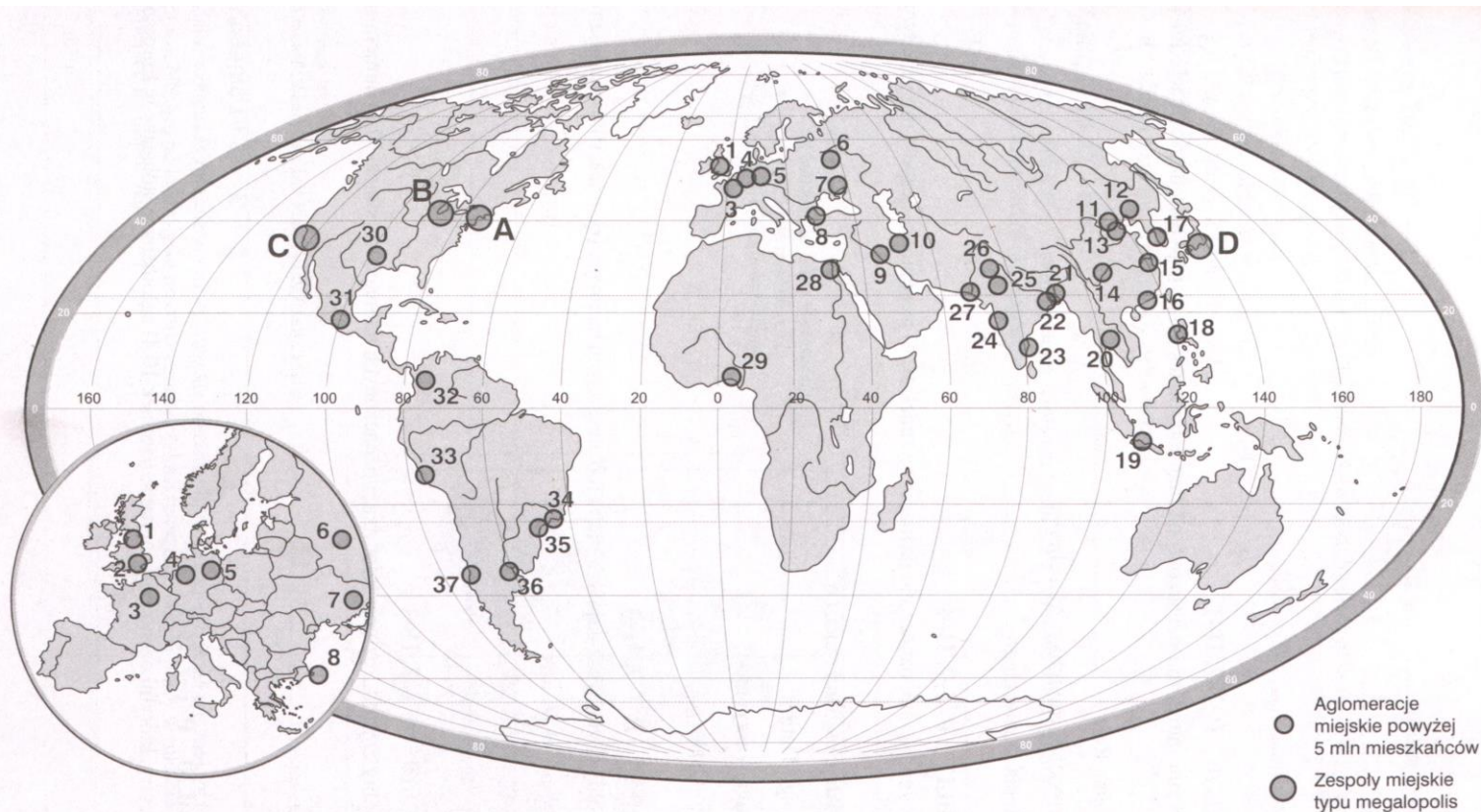
Określ wspólny czynnik rozwoju aglomeracji oznaczonych na mapie numerami 15, 23, 24.

Zadanie 38

Określ wspólny czynnik rozwoju konurbacji oznaczonych na mapie numerami 4, 7, 12.

Zadanie 39

Wymień 4 cyfry, którymi oznaczono na mapie aglomeracje stołeczne w Europie.

Rysunek 10.4.
Wielkie aglomeracje miejskie świata

Zadanie 40

Skreśl fałszywe uzupełnienie zdania.

Przyczynami wzmożonego napływu ludności do wielkich miast w krajach o niskim poziomie rozwoju gospodarczego są:

- a) poszukiwanie pracy,
- b) eksplozja demograficzna,
- c) chęć poprawy warunków życia,
- d) lepszy dostęp do różnorodnych usług,
- e) klimat bardziej sprzyjający człowiekowi.

Zadanie 41

Wymień trzy przyczyny wzmożonego odpływu ludności z centrów wielkich miast w krajach o wysokim poziomie rozwoju gospodarczego.

Zadanie 42

Korzystając z rysunków 10.9-10.12, uzupełnij zdanie, wpisując odpowiednią nazwę miasta.

Przykładem miasta socjalistycznego jest

Zadanie 43

Korzystając z rysunków 10.9-10.12, uzupełnij zdanie, wpisując odpowiednią nazwę miasta.

Przykładem miasta wybudowanego w epoce renesansu jest

Zadanie 44

Korzystając z rysunków 10.9-10.12, uzupełnij zdanie, wpisując odpowiednie nazwy miast.

Przykładami miast, które wybudowano przy rezydencjach magnackich są

Zadanie 45

Korzystając z legendy mapy oraz porównując odpowiednie rysunki, wymień dwie funkcje, które występują w mieście socjalistycznym, a których nie ma miasto średniowieczne.

Zadanie 46

Podkreśl właściwy termin.

Obszar zurbanizowany obejmujący Liverpool, Manchester, Birmingham, Leeds i Sheffield przedstawiony na mapie (rysunek 10.5) można określić mianem:

- a) aglomeracji (aglomeracji monocentrycznej),
- b) konurbacji (aglomeracji policentrycznej).

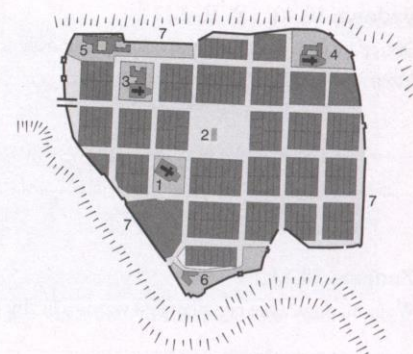
Zadanie 47

Wyjaśnij, dlaczego największe miasta Wielkiej Brytanii (poza Londynem) skupiają się w Anglii Środkowej.

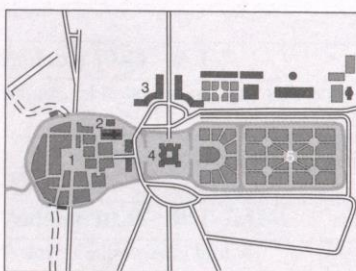
- Tereny mieszkaniowe – zab. wielorodzinna
- Tereny mieszkaniowe – zab. jednorodzinna
- Tereny przemysłowo-składowe
- Tereny zielone
- Stawy i jeziora
- Boiska sportowe

Rysunek 10.9. Plan Nowej Huty

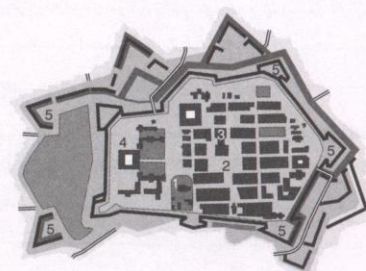
- 1 – kościół parafialny, 2 – ratusz,
- 3 – kościół i klasztor franciszkanów,
- 4 – kościół i klasztor dominikanów,
- 5 – kościół i klasztor cysterek,
- 6 – kościół szpitalny św. Ducha,
- 7 – mury obronne

Rysunek 10.10. Plan Chełmna

- 1 – ratusz, 2 – kościół i plebania św. Stanisława,
- 3 – oficyny, 4 – zamek, 5 – park

Rysunek 10.11. Plan Rydzyny

- 1 – kolegiata (obecnie katedra), 2 – Rynek Wielki,
- 3 – ratusz, 4 – pałac Zamoyskich,
- 5 – fortyfikacje ziemne z bastionami

Rysunek 10.12. Plan Zamościa

- Miasta:
- od 500 tys. do 1 mln mieszkańców
 - od 1 do 5 mln mieszkańców
 - ⊗ powyżej 5 mln mieszkańców

Rysunek 10.5.
Sieć największych miast Wielkiej Brytanii i Irlandii

0 200 400 km

Zadania „czytanie ze zrozumieniem”. Dział ‘Demografia i procesy osadnicze’.**Zadanie 1.**

Wprowadzenie: Zadanie odnosi się do kontrowersyjnej polityki ograniczania przyrostu naturalnego w niektórych państwach. Najbardziej znanym jest polityka demograficzna Chin wprowadzająca restrykcje względem rodzin wielodzietnych (polityka ‘jednego dziecka’). Prezentowana treść ukazuje pewną społeczną konsekwencję tych ograniczeń.

„Inwazja ciężarnych Chinek na Hongkong” (fragmenty tekstu)

źródło: Gazeta Wyborcza, 23.04.2007 r., wydanie internetowe

„[...] Była kolonia brytyjska, zjednoczona w 1997 r z Chinami, ma nowy problem - tłum Chinek na porodówkach. [...] Chinki przyjeżdżają rodzić do Hongkongu, bo to gwarantuje ich dzieciom automatycznie obywatelstwo tego regionu, a wraz z nim lepsze szkoły i szpitale. W porównaniu z Chińczykiem z kontynentu obywatel Hongkongu ma też większe szanse na zagraniczne stypendium czy dobrą pracę. Do Hongkongu jedzie się rodzić również dlatego, że nie obowiązuje tu polityka jednego dziecka. Poród w tutejszej klinice pozwala ukryć drugie kolejne dziecko przed chińskimi władzami. Robią tak coraz częściej zamożni rodzice.

[...] Oplacani przez chińskie rodziny agenci wynajmują dla ciężarnych mieszkania. Kiedy zaczynają się bóle, wzywają karetkę i jadą prosto na salę porodową. Pośrednik dopilnuje, by kobieta wyszła ze szpitala z prawidłowo wypisanym świadectwem urodzenia.

[...] Władze autonomiczne podały, że chińskie pacjentki nie są z reguły ubezpieczone i opuszczają szpital, nie regulując rachunków, czym rozwścieczyły miejscowych podatników. Niedawno wprowadziły więc ograniczenia w ruchu z Chinami. Niewykluczone, że w ostateczności zwrócą się do Pekinu o zmianę przepisów w udzielaniu przepustek, jakie nadal obowiązują Chińczyków przy wjeździe do Hongkongu. W całej sprawie rodzenia w dawnej kolonii chodzi też o obywatelstwo przeludnionego Hongkongu... [...]. Bogata metropolia zarabia bajecznie na Chinach, a jednocześnie broni się usilnie przed chińską emigracją.

[...] Część rodzących Chinek pochodzi bowiem z pobliskiej prowincji chińskiej. Mimo że są żonami obywateli Hongkongu, nie przysługuje im prawo stałego pobytu, ale tylko trzymiesięczne prawo "do odwiedzin rodziny". Muszą je regularnie odnawiać w Chinach. Jedyne sposoby, by zakorzenieć się w Hongkongu, to urodzić tam dziecko.”

A. Podaj rok przyłączenia Hongkongu do Chin.

B. Określ przynależność Hongkongu do 1997 r.

C. W Chinach produkt krajowy brutto w przeliczeniu na jednego mieszkańca w 2007 r. wyniósł ok. 2500 dol. USD, w Hongkongu zaś ok. 38 000 dol. USD. Oblicz stosunek PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca Chin do Hongkongu.

Stosunek ten wynosi 1 :

C. Podaj cztery wybrane przyczyny, które prowadzą do masowej migracji ciężarnych Chinek do Hongkongu.

-
-
-
-

D. Podaj trzy negatywne konsekwencje dla mieszkańców i gospodarki Hongkongu wynikające ze zjawiska migracji ciężarnych kobiet.

Zadanie 2.

Wprowadzenie: Zadanie odnosi się do problemu imigracji ludności z krajów rozwijających się do wysoko rozwiniętych krajów europejskich. W wielu państwach (np.: Francja, Holandia, Włochy) często dochodzi na tym tle do napięć i konfliktów pomiędzy przybyszami i obywatelami tych państw. Prezentowana treść ukazuje przebieg jednego z nich.

„Pierwsza wojna etniczna” (fragmenty tekstu)

źródło TVN24, 9.01.2010 r., wydanie internetowe

„37 rannych, w tym 18 policjantów - to najnowszy bilans gwałtownych zamieszek w miasteczku Rosarno, w którym panuje coraz większy chaos. Od trzech dni trwa tam gwałtowny bunt setek imigrantów z krajów Trzeciego Świata przeciwko warunkom pracy i życia w gospodarstwach rolnych oraz traktowaniu. W piątek po południu doszło do strzelaniny między mieszkańcami a afrykańskimi robotnikami. Mieszkańcy Rosarno wyszli na ulice w piątek, by zaprotestować przeciwko rebelii imigrantów i zażądać stanowczych działań ze strony policji. Podczas starć między miejscową ludnością a przybyszami z Trzeciego Świata dwóch z nich zostało zranionych z broni myśliwskiej. Włoskie media używają na określenie wydarzeń z Kalabrii bardzo mocnych słów. Piszą na przykład o "pierwszej we Włoszech wojnie etnicznej".

[...] Rebelia imigrantów rozpoczęła się po tym, gdy w czwartek dwóch z nich zostało zranionych z broni palnej. Wszystko wskazuje na to, że ogień do nich oddali miejscowi przestępcy.

[...] Afrykańscy imigranci, zatrudnieni przy zbiorze warzyw oraz owoców i żyjący w fatalnych czy wręcz nieludzkich warunkach na terenie gospodarstw rolnych, zareagowali w niezwykle gwałtowny sposób na tę, jak się podkreśla, kolejną prowokację.

Wyszli na ulice niszcząc wszystko, co znalazło się na ich drodze. Rosarno wyglądało w piątek jak po bitwie ulicznej: setki spalonych samochodów, fala zniszczeń. Rannych jest kilkadziesiąt osób.

[...] Piątkowa włoska prasa zwracała uwagę na to, że bunt wśród imigrantów narastał od dawna, zaś kolejny atak na nich był iskrą, która wywołała pożar. Nielegalni imigranci wegetują od lat w gospodarstwach, kontrolowanych przez kalabryjską mafię - ndranghetę. Są oszukiwani, otrzymują głodowe zarobki. Minister spraw wewnętrznych Roberto Maroni komentując w piątek wydarzenia w Rosarno oświadczył, że jednym z powodów zamieszek jest tolerancja dla nielegalnej imigracji, która wymknęła się spod kontroli.”

A. Określ państwo i region, w którym doszło do zamieszek.

Państwo Region

B. Określ strony konfliktu.

Strona 1.

Strona 2.

C. Podaj nazwę kontynentu, z którego przybyli imigranci.

Kontynent

D. Na podstawie tekstu i własnej wiedzy podaj trzy przykładowe zajęcia wykonywane przez imigrantów.

-

-

-

E. Na podstawie tekstu i własnej wiedzy opisz korzyści czerpane z nielegalnej pracy imigrantów w krajach wysoko rozwiniętych.

.....

.....

.....

F. Wyjaśnij na jakim tle doszło do tak gwałtownego konfliktu.

Zadanie 3.

Wprowadzenie: Zadanie odnosi się do jednego z największych problemów społecznych współczesnego świata jakim są rozrastające się dzielnice biedy zwłaszcza w krajach rozwijających się i konsekwencje polegające przede wszystkim z wielokrotnieniu zjawisk patologicznych.

„Slumsy - wulkan przed erupcją” (fragmenty tekstu) źródło: Gazeta Wyborcza, 2.01.2008 r., wydanie internetowe,

W slumsach żyje dziś miliard osób. [...] Słowo "slums" pojawia się po raz pierwszy w pewnym słowniku z 1812 r. - oznacza szwindel bądź przestępczy handel. Kilkadziesiąt lat później słowem tym określa się dzielnice rozpadających się domów, biedy i degrengolady moralnej. W raporcie ONZ z 2003 r. "Wyzwanie slumsów" słowo to oznacza obszary nędzy i przeludnienia, często bez dostępu do wody i urządzeń sanitarnych, bez uregulowanych praw własności do ziemi i budynków. Do tego dochodzi "czynnik subiektywny" - upokorzenie mieszkańców slumsów, poczucie braku szans i niemożności udziału w uczcie konsumentów, która odbywa się tuż za rogiem, na sąsiedniej ulicy.[...] W różnych częściach świata slumsy mają swoją specyfikę. W Ameryce Łacińskiej częściej niż w Azji mają kanalizację, a służby miejskie czasem wywożą śmieci. Slumsy azjatyckie częściej mają dostęp do prądu i wody niż slumsy w Afryce. [...] Nowością jest powstawanie slumsów w obrębie slumsów. Najbiedniejsi z biednych wynajmują przestrzeń na dachach cementowo-blaszanych domków, tworząc niejako slums w powietrzu (przypadek Kairu). Slumsy powielają zwykle strukturę majątkową społeczeństwa z lepszej strony - mają własnych "bogaczy", "średniaków" i ludzi-odpady. Mają też własne normy życia społecznego: samosądy, lincze, karę chłosty, karę śmierci, "godziny policyjne" wprowadzane przez gangi w obawie przed rajdami policji lub konkurencji. [...] Slumsy to siedlisko biedy, przemocy i chorób. Niebezpieczeństwem są ulewę, które potrafią zmyć tysiące domostw. Pożary mogą strawić setki domków w kilka minut. Katalog potencjalnych nieszczęść jest długi. Największym wydają się epidemie - tysiące ludzi korzystają z tych samych źródeł wody i szaleństw; ścieki spływają prosto do rzek.[...] Kim są mieszkańcy slumsów? To przybysze ze wsi, którzy z powodu liberalizacji gospodarki w latach 80. i 90. stracili pracę. Drugą grupę stanowią ludzie z miast wypchnięci na peryferia przez rosnące ceny czynszów, mieszkań i działek. W krajach, takich jak Kolumbia, Liberia, Sudan - także wygnani przez wojny domowe”.

A. Podaj cztery wybrane cechy ‘slumsów’.-

.....-
-
-

B. Podaj skąd pochodzą ludzie migrujący do dzielnic biedy.-

.....
 -
 -

C. Podaj przykłady zjawisk patologicznych w społecznościach zamieszkujących dzielnice biedy (minimum trzy).

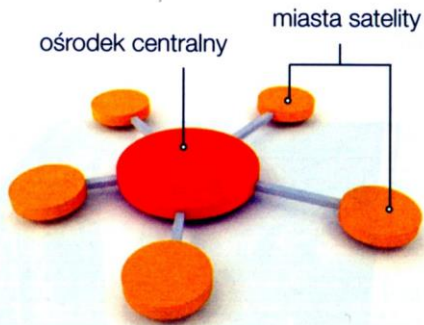
-
 -
 -

D. Wymień trzy przykładowe zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi wynikające z warunków bytowania w slumsach.

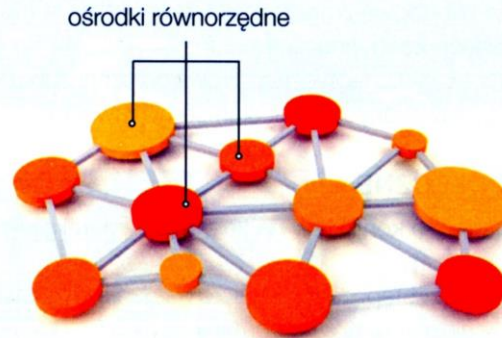
-
 -
 -

Typy aglomeracji

W wielu krajach proces urbanizacji doprowadził do powstania dużych zespołów miejskich. Należą do nich aglomeracja monocentryczna i aglomeracja policentryczna, nazywana również konurbacją.

Aglomeracja monocentryczna składa się z dużego, wyraźnie dominującego miasta (ośrodka) centralnego i otaczającej go strefy podmiejskiej, w której skład wchodzi pobliskie mniejsze miasta, nazywane satelitami (np. aglomeracja londyńska, paryska, moskiewska, a w Polsce – warszawska czy krakowska).

Aglomeracja policentryczna (konurbacja) składa się z kilku dużych miast podobnej wielkości, bez ośrodka dominującego. Funkcje poszczególnych miast uzupełniają się dzięki dobrze rozwiniętej sieci komunikacyjnej (np. ukraińskie Zagłębie Donieckie, niemieckie Zagłębie Ruhry, a w Polsce – Górnośląski Okręg Przemysłowy).

Dezurbanizacja

to przenoszenie się ludności na obszary oddalone od centrum.

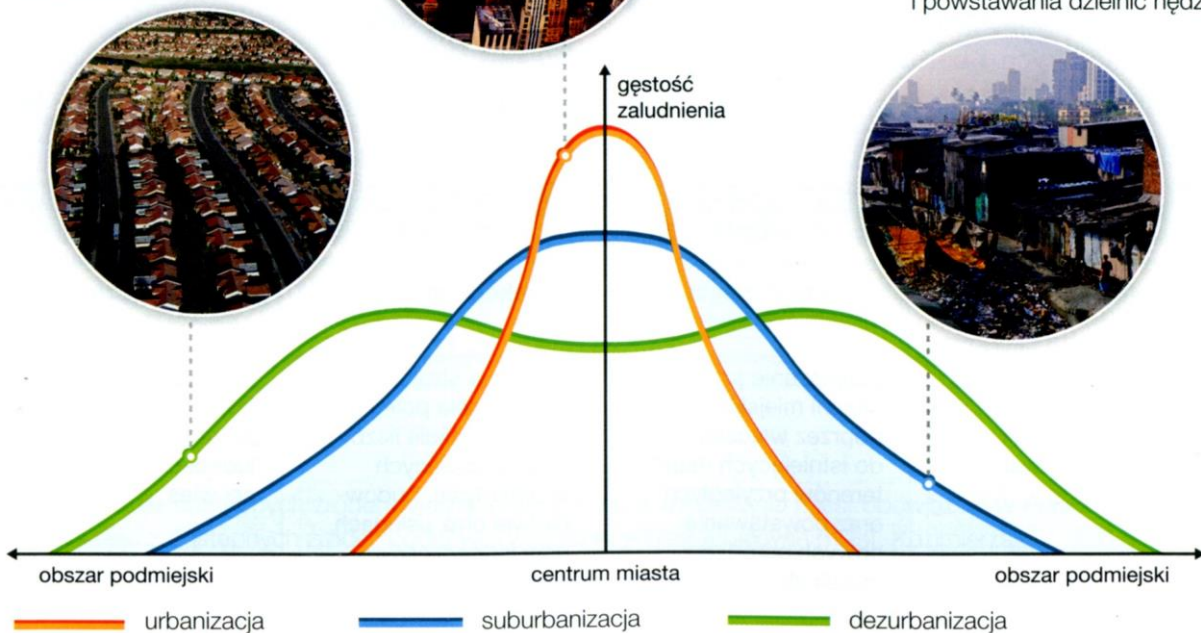

Urbanizacja

wiąże się z rozwojem przemysłu. Napływ szukających zatrudnienia powoduje wzrost liczby ludności w centrach miast.

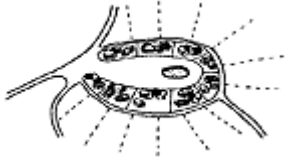
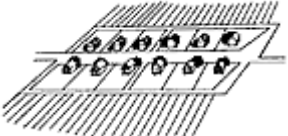
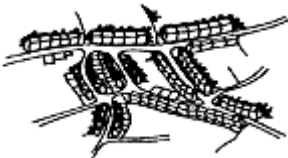
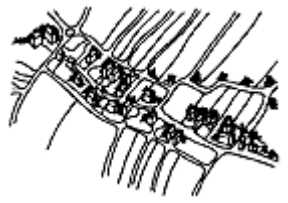
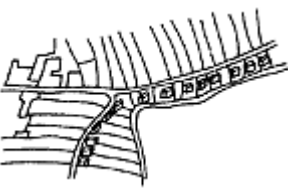
Suburbanizacja

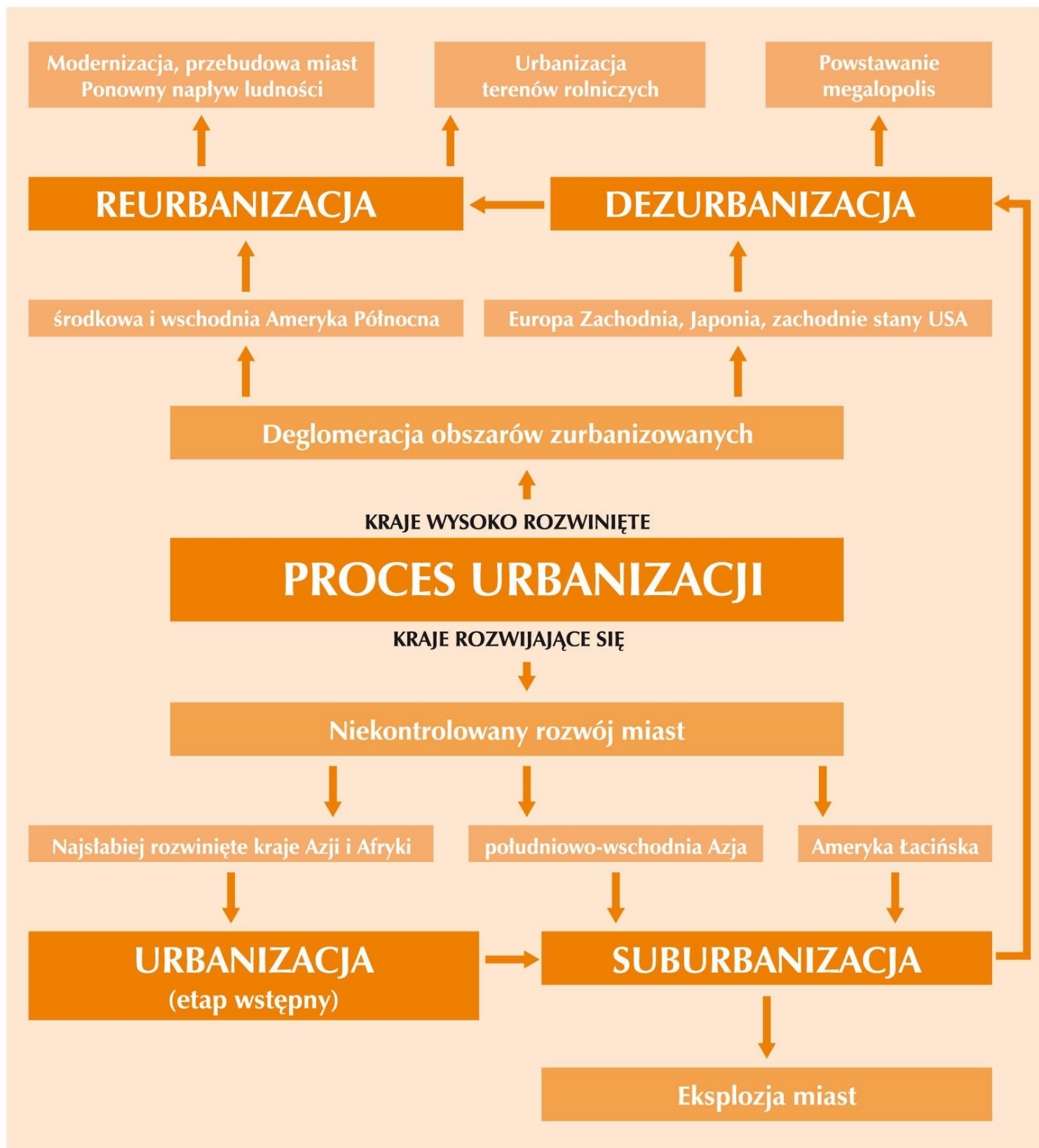
prowadzi do niekontrolowanego rozrostu przedmieść i powstawania dzielnic nędzy.

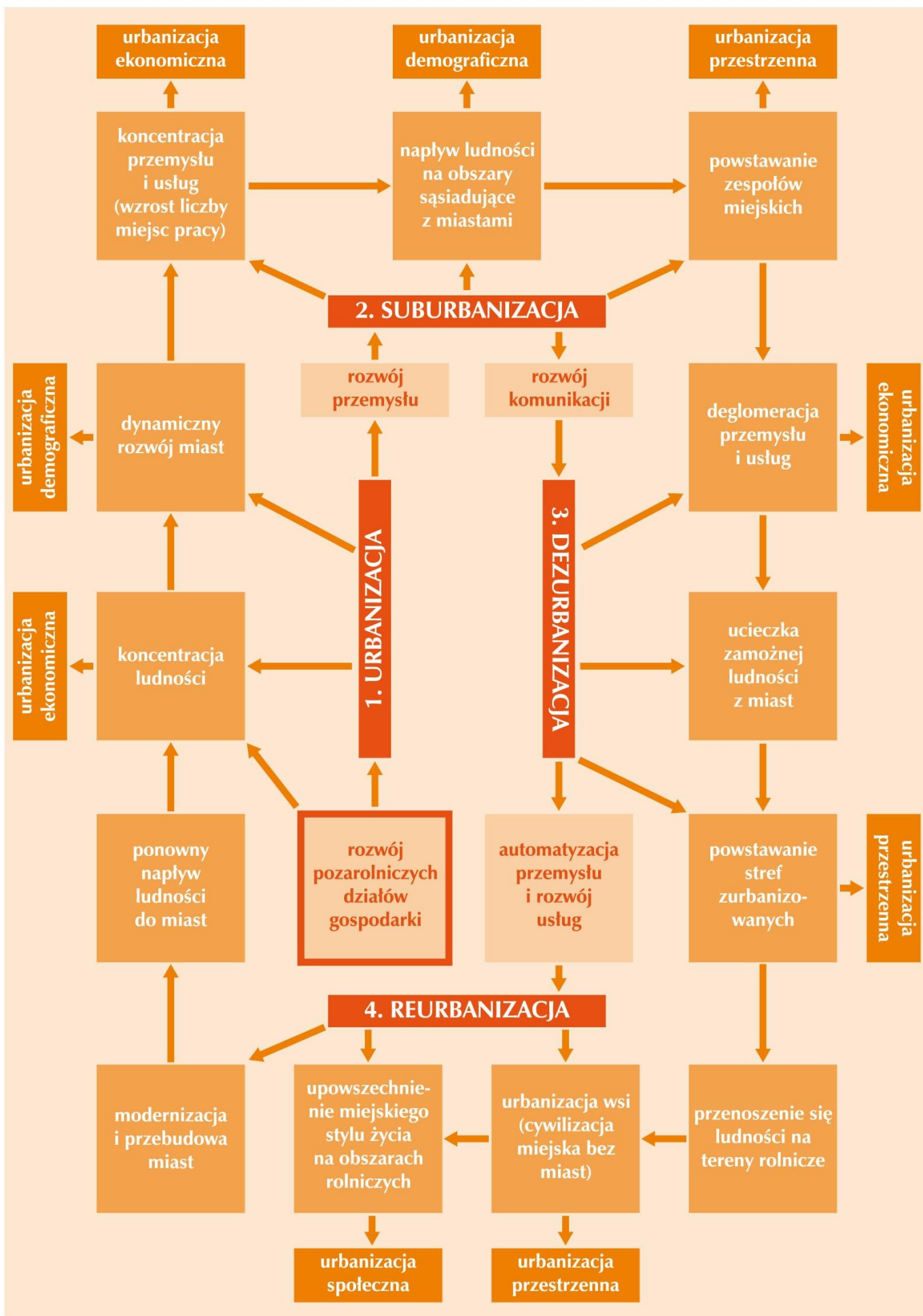
Gęstość zaludnienia obszarów miejskich na wybranych etapach urbanizacji.

Uproszczona klasyfikacja wg M. Kielczewskiej-Zaleskiej

Grupa wsi	Typ genetyczny wsi	Schematyczny plan wsi	Struktura przestrzenna zabudowy	Układ pól	Inne cechy
1. Wsie zwarte					
Wsie placowe	1. Okolnica		Dość zwarta zabudowa tworzy pierścień dookoła okrągłego, zbliżonego do koła lub nieregularnego placu z jednym wejściem do wsi.	Niowowy	Wieś nieduża, dawno powstała, rzadko spotykana.
	2. Owalnica		Zwarta zabudowa otacza wrzecionowaty, przypominający kształtem trójkąt lub prostokąt plac, z dwoma wejściami do wsi. Plac często wykorzystywany jako staw.	Niowowy	Wieś nieduża
Wsie jednoosiowe	3. Szeregówka		Zabudowa zwarta w postaci dwóch długich szeregów domów wzdłuż prostych dróg.	Łanowy	Wieś długa
	4. Ulicówka		Zwarta zabudowa ciągnie się po obu stronach jednej drogi.	Niowowy	Odległe położenie zabudowań właścicieli od należących do nich pól.
	5. Widlica		Zabudowa zwarta wzdłuż drogi rozbiegającej się z obu końców lub u zbiegu dwóch rzek czy dróg.		
	6. Wielodrożnica		Zwarta zabudowa wzdłuż nieregularnie przebiegających dróg.	Niowowy	Najczęściej jest to wieś duża.
2. Wsie skupione					
	7. Łańcuchówka		Dość luźna zabudowa wzdłuż drogi głównej rozciągnięta na cały areal pól.	Od drogi do granicy lasu	Rozciąga się wzdłuż osi doliny lub na skraju między wysoczyzną a doliną.
	8. Rzędówka		Luźna zabudowa najczęściej po jednej stronie drogi, do której dochodzą w regularnych odstępach prostopadłe do niej drogi dojazdowe do pól.	Łanowy	Wieś na ogół jest bardzo długa. Granice wsi zamykają się w regularny prostokąt. Wsie założone głównie na terenach równinnych i na skraju bagien.

Ryc. 64. Regionalne zróżnicowanie procesów urbanizacyjnych (oprac. M. Kucharska)

Ryc. 61. Fazy urbanizacji (oprac. M. Kucharska)